рм░рм╛рмЬрнНрнЯ (рмжрм┐рм▓рнНрм▓рнА рмкрнНрм░рм╢рм╛рм╕рми)

рммрмирм╛рмо

рмЖрмЗ.рмХрнЗ. рмирм╛рмЩрнНрмЧрм┐рмЖ рмПрммрмВ рмЕрмирнНрнЯрмЬрмгрнЗ

рмЕрмХрнНрмЯрнЛрммрм░ 23, 1979

[рмПрм╕рнН. рморнБрм░рнНрмдрмЬрм╛ рмлрмЬрм▓ рмЕрм▓рм┐ рмПрммрмВ рмП.рмкрм┐. рм╕рнЗрмирнН, рмирнНрнЯрм╛рнЯрморнВрм░рнНрмдрнНрмдрм┐рмжрнНрн▒рнЯ]

рмкрнНрм░рмХрнНрм░рм┐рнЯрм╛, рмЬрм╛рм░рм┐ тАУ рмкрнНрм░рмХрнНрм░рм┐рнЯрм╛ рмЬрм╛рм░рм┐ рмкрм╛рмЗрмБ рмкрм░рнАрмХрнНрм╖рм╛ тАУ рмжрмгрнНрмб рмкрнНрм░рмХрнНрм░рм┐рнЯрм╛ рм╕рмВрм╣рм┐рмдрм╛, 1973, рмзрм╛рм░рм╛ 204 рмЦрм╛рмжрнНрнЯ рмЕрмкрморм┐рм╢рнНрм░рмг рмирм┐рммрм╛рм░рмг рмЕрмзрм┐рмирм┐рнЯрмо, 1954, рмзрм╛рм░рм╛ 17 (2), рмкрм░рм┐рм╕рм░ тАУ рмпрнЗрмЙрмБ рмХрнНрм╖рнЗрмдрнНрм░рм░рнЗ рмЦрм╛рмжрнНрнЯ рм╕рм╛рмормЧрнНрм░рнАрм░ рмирм┐рм░рнНрморм╛рмдрм╛ рмПрмХ рмХрморнНрмкрм╛рмирнА, рмпрм╛рм╣рм╛ рмЕрмзрм┐рмирм┐рнЯрмормм░ рмзрм╛рм░рм╛ 17 рм░ рмЙрмк-рмзрм╛рм░рм╛ (2) рмЕрмирнБрмпрм╛рнЯрнА рмЬрмгрнЗ рммрнНрнЯрмХрнНрмдрм┐рмЩрнНрмХрнБ рмжрм╛рнЯрнА рммрнНрнЯрмХрнНрмдрм┐ рмнрм╛рммрм░рнЗ рмормирнЛрмирнАрмд рмХрм░рм┐рмЫрм┐, рмпрмжрм┐ рм╢рм╛рмЦрм╛рм░рнЗ рммрм┐рмХрнНрм░рнЯ рм╣рнЛрмЗрмерм┐рммрм╛ рмЦрм╛рмжрнНрнЯ рм╕рм╛рмормЧрнНрм░рнА рмЕрмзрм┐рмирм┐рнЯрмормм░ рмзрм╛рм░рм╛ 2 (ia) рмЕрм░рнНрме рмормзрнНрнЯрм░рнЗ рмЕрмкрморм┐рм╢рнНрм░рмг рм╣рнЛрмЗрмерм┐рммрм╛ рмЬрмгрм╛рмкрмбрнЗ, рмдрнЗрммрнЗ рмПрм╣рм╛рм░ рмПрмХ рм╢рм╛рмЦрм╛рм░ рммрм┐рмХрнНрм░рнЯ рмкрм░рм┐рмЪрм╛рм│рмХрмЩрнНрмХ рммрм┐рм░рнБрмжрнНрмзрм░рнЗ рмЕрмзрм┐рмирм┐рнЯрмормм░ рмзрм╛рм░рм╛ 7 (1) рм╕рм╣рм┐рмд рмкрмарм┐рмд рмзрм╛рм░рм╛ 16 (1) (a) рмЕрмирнБрмпрм╛рнЯрнА рмжрмгрнНрмбрмирнАрнЯ рмЕрмкрм░рм╛рмз рмкрм╛рмЗрмБ рмХрм╛рм░рнНрмпрнНрнЯрм╛рмирнБрм╖рнНрмарм╛рми рмЧрнНрм░рм╣рмг рмХрм░рм╛рмпрм╛рмЗрмкрм╛рм░рм┐рмм рмХрм┐ ред

рмЦрм╛рмжрнНрнЯ рмЕрмкрморм┐рм╢рнНрм░рмг рмирм┐рммрм╛рм░рмг рмЕрмзрм┐рмирм┐рнЯрмо, 1954, рмзрм╛рм░рм╛ 17 (2) тАУ рмЕрмзрм┐рмирм┐рнЯрмо рм╕рмВрмЦрнНрнЯрм╛ 34/1976 рмжрнНрн▒рм╛рм░рм╛ рмирнВрмдрми рмзрм╛рм░рм╛ 17 рмкрнНрм░рмЪрм│рми рмкрм░рнЗ, рмпрнЗрмдрнЗрммрнЗрм│рнЗ рмХрнМрмгрм╕рм┐ рмХрморнНрмкрм╛рмирнА рмжрнНрн▒рм╛рм░рм╛ рмЕрмкрм░рм╛рмз рмХрм░рм╛рмпрм╛рмП, рмпрм╛рм╣рм╛ рмзрм╛рм░рм╛ 17 (2) рмЕрмирнБрмпрм╛рнЯрнА рмЬрмгрнЗ рммрнНрнЯрмХрнНрмдрм┐рмЩрнНрмХрнБ рмжрм╛рнЯрнА рммрнЛрм▓рм┐ рмормирнЛрмирнАрмд рмХрм░рм┐рмерм╛рмП, рмЙрмк-рмзрм╛рм░рм╛ (2) рмЕрмирнБрмпрм╛рнЯрнА рмормирнЛрмирнАрмд рми рм╣рнЛрмЗрмерм┐рммрм╛ рмХрморнНрмкрм╛рмирнАрм░ рмЕрмирнНрнЯ рмХрнМрмгрм╕рм┐ рмЕрмзрм┐рмХрм╛рм░рнАрмЩрнНрмХ рммрм┐рм░рнБрмжрнНрмзрм░рнЗ рморм╛рмормм▓рм╛ рм░рнБрмЬрнБ рмХрм░рм┐рммрм╛ рмЕрмирнБрмормдрм┐рмкрнНрм░рм╛рмкрнНрмд рмирнБрм╣рнЗрмБ, рмпрмжрм┐ рмПрмкрм░рм┐ рмЕрмнрм┐рмпрнЛрмЧ рми рмерм╛рмП рмпрнЗ, рмЕрмкрм░рм╛рмзрмЯрм┐ рмПрмкрм░рм┐ рмЕрмзрм┐рмХрм╛рм░рнАрмЩрнНрмХ рм╕рморнНрмормдрм┐ рмХрм┐рморнНрммрм╛ рм╕рм╣рмпрнЛрмЧрм░рнЗ рмХрм░рм╛рмпрм╛рмЗрмЫрм┐ рмХрм┐рморнНрммрм╛ рмдрм╛рмЩрнНрмХ рмкрмХрнНрм╖рм░рнБ рмХрнМрмгрм╕рм┐ рмЕрммрм╣рнЗрм│рм╛ рмпрнЛрмЧрнБрмБ рм╣рнЛрмЗрмерм┐рм▓рм╛ ред

рмЕрмЧрм╖рнНрмЯ 31, 1976рм░рнЗ, рмЦрм╛рмжрнНрнЯ рмирм┐рм░рнАрмХрнНрм╖рмХ рморнЗрм╕рм░рнНрм╕ рмЕрмормм░ рмкрнНрм░рнЛрмнрм┐рмЬрми рмЖрмгрнНрмб рмЬрнЗрмирнЗрм░рм╛рм▓ рм╖рнНрмЯрнЛрм░рм░рнБ 'рмкрнЛрм╖рнНрмЯрморнНрнЯрм╛рмирнН' рммрнНрм░рм╛рмгрнНрмб рмкрм░рм┐рм╢рнЛрмзрм┐рмд рмЪрм┐рмирм╛рммрм╛рмжрм╛рмо рмдрнЗрм▓рм░ рмПрмХ рмирморнБрмирм╛ рмЙрмарм╛рмЗрмерм┐рм▓рнЗ, рмпрм╛рм╣рм╛рмХрнБ рморнЗрм╕рм░рнНрм╕ рмЧрнИрмгрнНрмбрм╛ рморнБрм▓рнН рм╣рнЗрморнН рм░рм╛рмЬ рмжрнНрн▒рм╛рм░рм╛ рмЕрмЧрм╖рнНрмЯ 20, 1976рм░рнЗ рмПрм╣рм╛рмХрнБ рммрм┐рмХрнНрм░рнЯ/рмпрнЛрмЧрм╛рмг рмХрм░рм╛рмпрм╛рмЗрмерм┐рм▓рм╛ рмПрммрмВ рм╕рнЗрмкрнНрмЯрнЗрморнНрммрм░ 9, 1976рм░рнЗ рм╕рм░рмХрм╛рм░рнА рммрм┐рм╢рнНрм│рнЗрм╖рмгрмХрм╛рм░рнА рммрнНрнЯрмХрнНрмдрм┐рмЩрнНрмХ рммрм┐рммрнГрмдрм┐ рмЕрмирнБрмпрм╛рнЯрнА, рмХрм╛рм╖рнНрмЯрнЛрм░рнЗрм▓рнН (рмЦрм╛рмжрнНрнЯ рмдрнЗрм▓ рмирнБрм╣рнЗрмБ) рмЙрмкрм╕рнНрмерм┐рмдрм┐ рмпрнЛрмЧрнБрмБ рмПрм╣рм╛рмХрнБ рмЕрмкрморм┐рм╢рнНрм░рм┐рмд рммрнЛрм▓рм┐ рмЬрмгрм╛рмкрмбрм┐рмерм┐рм▓рм╛ ред рмПрм╣рм┐ рмЕрмкрморм┐рм╢рнНрм░рм┐рмд рмЦрм╛рмжрнНрнЯ рм╕рм╛рмормЧрнНрм░рнА рморнЗрм╕рм░рнНрм╕ рмЕрм╣рморнНрмормж рмХрморм░рнН рмнрнЛрнЯрмЩрнНрмХ рмжрнНрн▒рм╛рм░рм╛ рмжрм┐рм▓рнНрм▓рнАрм╕рнНрмерм┐рмд рмПрм╣рм╛рм░ рммрм┐рмХрнНрм░рнЯ рмкрм░рм┐рмЪрм╛рм│рмХ рмЖрмЗ.рмХрнЗ. рмирм╛рмЩрнНрмЧрм┐рмЖ рмПрммрмВ рн▒рм╛рмЗ.рмкрм┐. рмнрм╛рм╕рм┐рмирнН рмЩрнНрмХ рморм╛рмзрнНрнЯрморм░рнЗ рмЧрнИрмгрнНрмбрм╛ рморнБрм▓рнН рм╣рнЗрморм░рм╛рмЬрмЩрнНрмХрнБ рмпрнЛрмЧрм╛рмЗ/рммрм┐рмХрнНрм░рм┐ рмХрм░рм╛рмпрм╛рмЗрмерм┐рм▓рм╛ ред

рмЬрнБрмирнН 23, 1977рм░рнЗ, рмжрм┐рм▓рнНрм▓рнА рмкрнНрм░рм╢рм╛рм╕рми рмзрм╛рм░рм╛ 16 (1) (a) рмПрммрмВ рмзрм╛рм░рм╛ 17 рм╕рм╣рм┐рмд рмкрмарм┐рмд рмзрм╛рм░рм╛ 7 (1) рмЕрмирнБрмпрм╛рнЯрнА (i) рмкрнНрм░рм╕рм┐рмжрнНрмз рммрнНрм░рм╛рмгрнНрмб рмкрнЛрм╖рнНрмЯрморнНрнЯрм╛рмирнН рмЪрм┐рмирм╛рммрм╛рмжрм╛рмо рмдрнЗрм▓рм░ рммрморнНрммрнЗ рмЙрмдрнНрмкрм╛рмжрмирмХрм╛рм░рнА рморнЗрм╕рм░рнНрм╕ рмЕрм╣рморнНрмормж рмЙрморнЛрм░ рмнрнЛрнЯ рмЕрм╣рморнНрмормж рморм┐рм▓рнНрм╕ (ii) рм╕рнЗрморм╛рмирмЩрнНрмХрм░ рммрм┐рмдрм░рмХ рморнЗрм╕рм░рнНрм╕ рмЧрнИрмгрнНрмбрм╛ рморнБрм▓рнН рм╣рнЗрморм░рм╛рмЬ, рмирнВрмЖрмжрм┐рм▓рнНрм▓рнА, рмПрмХ рм╕рм╣рмнрм╛рмЧрнАрмдрм╛ рм╕рмВрм╕рнНрмерм╛, рмПрммрмВ рмПрм╣рм╛рм░ рмкрм░рм┐рмЪрм╛рм│рмирм╛ рмЕрмВрм╢рнАрмжрм╛рм░ рморнЗрм╣рнЗрм░ рмЪрм╛рмирнНрмж рмЬрнИрми (iii) рморнЗрм╕рм░рнНрм╕ рмЕрмормм░ рмкрнНрм░рнЛрмнрм┐рмЬрми рмЖрмгрнНрмб рмЬрнЗрмирнЗрм░рм╛рм▓ рм╖рнНрмЯрнЛрм░рм╕рнН, рмирнЗрмдрм╛рмЬрнАрмирмЧрм░ рморм╛рм░рнНрмХрнЗрмЯрнН, рмирнВрмЖрмжрм┐рм▓рнНрм▓рнА рмПрммрмВ рмПрм╣рм╛рм░ рморм╛рм▓рм┐рмХ рмЕрморнНрммрм┐рмХ рм▓рм╛рм▓, рмЦрнБрмЪрнБрм░рм╛ рммрм┐рмХрнНрм░рнЗрмдрм╛ (iv) рмЕрмзрм┐рмирм┐рнЯрмормм░ рмзрм╛рм░рм╛ 17 (2) рмЕрмирнБрмпрм╛рнЯрнА рмжрм╛рнЯрнА рммрнНрнЯрмХрнНрмдрм┐ рмнрм╛рммрм░рнЗ рмЙрмдрнНрмкрм╛рмжрмирмХрм╛рм░рнАрмЩрнНрмХ рмжрнНрн▒рм╛рм░рм╛ рмирм┐рмпрнБрмХрнНрмд рмХрм░рм╛рмпрм╛рмЗрмерм┐рммрм╛ рн▒рм╛рмЗ.рмП. рмЦрм╛рми, рмкрм░рм┐рмЪрм╛рм│рмХ, рмЧрнБрмгрммрмдрнНрмдрм╛ рмирм┐рнЯрмирнНрмдрнНрм░рмг, рмЕрм╣рморнНрмормж рморм┐рм▓рнНрм╕ рмПрммрмВ (v) рморнЗрм╕рм░рнНрм╕ рмЕрм╣рморнНрмормж рмЙрморнЛрм░ рмнрнЛрнЯ рмЙрмдрнНрмкрм╛рмжрмирмХрм╛рм░рнАрмЩрнНрмХ рмжрм┐рм▓рнНрм▓рнА рм╢рм╛рмЦрм╛рм░ рмжрнБрмЗ рммрм┐рмХрнНрм░рнЯ рмкрм░рм┐рмЪрм╛рм│рмХ, рмЖрмЗ.рмХрнЗ. рмирм╛рмЩрнНрмЧрм┐рмЖ рмПрммрмВ рн▒рм╛рмЗ.рмкрм┐. рмнрм╛рм╕рм┐рмирмЩрнНрмХ рммрм┐рм░рнБрмжрнНрмзрм░рнЗ рмЕрмнрм┐рмпрнЛрмЧ рмжрм╛рмЦрм▓ рмХрм░рм┐рмерм┐рм▓рнЗ ред

ଦିଲ୍ଲୀର ମହାନଗର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏପ୍ରିଲ 1, 1978 ତାରିଖର ତାଙ୍କ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ, ଦୁଇ ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ସମସ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ମାମଲା ରହିଛି ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି କରାଯାଇଛି । ସେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ଯେ, "ସେମାନେ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବା ଉକ୍ତ ସାମଗ୍ରୀର ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ସହ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନଥିଲେ, ବରଂ କେବଳ ଏହାର ବିକ୍ରୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲେ । "ଦିଲ୍ଲୀ ପ୍ରଶାସନ ବରଖାସ୍ତ ବିରୋଧରେ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଏହା ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ ନ୍ୟାୟଳୟ,

ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି 1. ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ, ଯଦି କୌଣସି ଦୃଢ଼ ସନ୍ଦେହ ଥାଏ ଯାହା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଭାବିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରେ ଯେ, ଅଭିଯୁକ୍ତ ଏକ ଅପରାଧ କରିଛି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଧାର ଅଛି, ତେବେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ କୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଧାର ନାହିଁ ବୋଲି କହିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନାହିଁ । [1020 C- D]

ଏହି ମାମଲାରେ, ଅଭିଯୋଗରେ ଥିବା ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ଖାଦ୍ୟ ଅପମିଶ୍ରଣ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ, 1954ର ଧାରା 16 (1) (a) ସହିତ ପଠିତ ଧାରା 7 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ କରିଥିବା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ମାମଲା ଗଠନ କରେ । "ଏହାର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିଲେ" ଏବଂ "ଏହାର ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଦାୟୀ" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଦିଲ୍ଲୀର ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ ଉମର ଭୋୟଙ୍କ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ବ୍ୟାପକ, ଯାହାଙ୍କର ଦିଲ୍ଲୀରେ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଅଛି ଏବଂ ଦୁଇ ଜଣ ଉତ୍ତରଦାତା ହେଉଛନ୍ତି ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକ । [1020 E, G-H, 1021 A]

ବିହାର ରାଜ୍ୟ ବନାମ ରମେଶ ସିଂହ, [1978] 1 SCR 257; ପ୍ରୟୋଗ କରାଗଲା ।

2. ପ୍ରକୃତରେ ଖାଦ୍ୟର ଏକ ଅପମିଶ୍ରିତ ସାମଗ୍ରୀ ବିକ୍ରୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 7 (i) ଅନୁଯାୟୀ ସିଧାସଳଖ ଭାବେ ଦାୟୀ ଅଟେ । ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ କମର୍ ଭୋୟ, ବମ୍ବେ ଦାୟୀ ହୋଇଥିଲେ କାରଣ ସେମାନେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଥିବା ସେମାନଙ୍କ ଶାଖା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମାଧ୍ୟମରେ ସିଧାସଳଖ ଏହି ଅପମିଶ୍ରିତ ସାମଗ୍ରୀ ବିକ୍ରି କରୁଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତା ଆଇ.କେ. ନାଙ୍ଗିଆ ଏବଂ ୱାଇ.ପି. ଭାସିନ୍ ମଧ୍ୟ ଧାରା 7 ରେ "ତାଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା" ଶବ୍ଦ ହେତୁ ଦାୟୀ ହୋଇଥିଲେ ଯାହା ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ଏବଂ ସେବକଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ଏହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ବିଜ୍ଞ ମହାନଗର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗକୁ ଖାରଜ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । [1021 C- E]

3. 1976 ମସିହାର ଅଧିନିୟମ 34 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ନୂତନ ଧାରା 17ର ସରଳ ଅର୍ଥରେ, ଯେତେବେଳେ କୌଣସି କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଠାରେ ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ନାମାଙ୍କନ ନାହିଁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଅପରାଧ କରିବା ସମୟରେ କମ୍ପାନୀର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିଲେ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯିବାକୁ ଦାୟୀ କରାଯାଏ । ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମାଙ୍କନ ସତ୍ତ୍ୱେ, କମ୍ପାନୀର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ପରିଚାଳକ, ସଚିବ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଅଧିକାରୀ (ଉପ-ଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହନ୍ତି) ଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଦାୟୀ କରାଯାଇପାରିବ ଯଦି ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ଯେ, ଅପରାଧଟି "ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ମତି କିମ୍ବା ମିଳିତ ସହଯୋଗରେ ଅପରାଧଟି କରାଯାଇଛି, କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ଅବହେଳା ପାଇଁ ଆରୋପଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ ।" [1023 B- D]

4. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 17 (2)କୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଏହା ବୁଝାଏ ଯେ, ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ କେବଳ ନାମିତ/ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଦାୟୀ, ଯାହା ଧାରା 17 (2)ର ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭ୍ରମାତ୍ମକ କରିବ I [1023 E- F]

5. ଯେଉଁଠାରେ ଏକ ବଡ଼ ବ୍ୟବସାୟିକ ସଂଗଠନ ଅଛି, ସାରା ଦେଶରେ ବିକ୍ରୟ ସଂଗଠନର ଏକ ବ୍ୟାପକ ସଂସ୍ଥା ଅଛି, ଏହା ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରିବା ଉଚିତ କିମ୍ବା ଧାରା 17 (1) (a) (ii) ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ପରିଣାମର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ଉଚିତ I ଧାରା 17 (2) ରେ ସଂଲଗ୍ନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା, ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ, ବିଚାର କରେ ଯେ, ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି କମ୍ପାନୀର କୌଣସି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖା କିମ୍ବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଏକକ ଅଛି, ଏହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖା କିମ୍ବା ଏକକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରିପାରିବ ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖା କିମ୍ବା ଏକକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହିପରି ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖା କିମ୍ବା ଏକକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ I ବ୍ୟାଖ୍ୟାର ଭାଷା ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦର୍ଶାଏ ଏବଂ ତେଣୁ, ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ସୁସଂଗତ ଏକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଏହା ଉପରେ ରଖାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ I [1024 F-H, 1025 A] 1018

ଧାରା 17 (2) ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା, ଯଦିଓ ଅନୁମତିମୂଳକ ଭାବରେ ଏପରି ଏକ କମ୍ପାନୀ ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖା କିମ୍ବା ଏକକ ସମ୍ପର୍କରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଲାଗୁ କରେ I ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଏହା ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ସୂଚିତ କରେ, ଅନ୍ୟଥା, ଏହି ଧାରାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହେବ ନାହିଁ I [1024 A- D]

ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟି ଧାରା 17 (2)ର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ କେଉଁ ପଦ୍ଧତିରେ ପାଳନ କରାଯିବା ଉଚିତ ତାହା ସ୍ଥିର କରେ I ସାଧାରଣତଃ, 'ହୁଏତ' ଶବ୍ଦଟି ଇଚ୍ଛାଧୀନ କଥାକୁ ବୁଝାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଉଲ୍ଲେଖିତ କାରଣ ପାଇଁ, ଏହା ଯେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଦେଖାଯାଏ, ତାହାର ଅର୍ଥ 'ନିହାତି' ହେବା ଉଚିତ I ସେଠାରେ ବାଧ୍ୟତାର ଏକ ଉପାଦାନ ରହିଛି I ଏହା ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଏକ କ୍ଷମତା I ଯଦିଓ କମ୍ପାନୀ ଏକ ସଂସ୍ଥା କିମ୍ବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନୁହେଁ, ତଥାପି ସେହି ସମାନ ନୀତି କାହିଁକି ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ ତାହାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ I ତେଣୁ ଏହା କହିବା ଭୁଲ ଯେ, ବ୍ୟାଖ୍ୟା କେବଳ ଏକ ସକ୍ଷମ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଯେତେବେଳେ ଏହାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଉପରେ ସୂଚିତ ପରିଣାମରେ ସାମିଲ ହୁଏ I ଏହାକୁ ଜଣଙ୍କ ପସନ୍ଦ ଉପରେ ଛାଡି ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଆଇନ ଏହାକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରିଥାଏ I ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ଯେ, ମେସର୍ସ ଆନନ୍ଦ ଉମର୍ ଭୋୟ ସେହି ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଦିଲ୍ଲୀ ଶାଖା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରିନଥିଲେ I ତେଣୁ ଏହି ବିଷୟକୁ ଧାରା 17 (1) (a) (ii) ଦ୍ୱାରା ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି I[1024D-E, H, 1025 A]

ଜୁଲିଆସ୍ ବନାମ ଲର୍ଡ ବିଶପ୍ ଅଫ୍ ଅକ୍ସଫୋର୍ଡ, [1875-85] A.C. 214; ଅନୁମୋଦନ ସହିତ ଉଦ୍ଧୃତ I

6. ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦାୟିତ୍ୱ ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ସଂଘବଦ୍ଧ ଦାୟିତ୍ୱଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ପୃଥକ I ଏକ 'କମ୍ପାନୀ ଅଭିଯୋଜନ' କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପ୍ରତିନିଧି ସହିତ ଏହାର କମ୍ପାନୀ, ଅର୍ଥାତ୍ ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକ ଉଭୟ ଧାରା 16 (1) (a) ସହିତ ପଠିତ 7 (i) ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ I ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଦାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମାଙ୍କନ ସତ୍ତ୍ୱେ, ଧାରା 17 (4) ଅନୁଯାୟୀ କମ୍ପାନୀର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ,

ପରିଚାଳକ, ସଚିବ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମଧ୍ୟ ଅଭିଯୋଜନ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭିଯୋଜନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ପ୍ରମାଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ, ଅପରାଧଟି 'ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ମତି କିମ୍ବା ସହଯୋଗରେ କରାଯାଇଛି, କିମ୍ବା ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ଅବହେଳା ପାଇଁ ଦାୟୀ ଅଟନ୍ତି ।' [1025 B-D]

ଅପରାଧିକ ଅପିଲ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର: ଅପରାଧିକ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 243/1979 ।

ଅପରାଧିକ ସଂଶୋଧନ ସଂଖ୍ୟା 271/78 ରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର 13-9-1978 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଅପିଲ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ *ୟୁ.ଆର୍. ଲଲିତ, ଆର୍. ବାନା, ଏମ୍.ଏନ୍. ଶ୍ରଫ୍ ଏବଂ ସୁଶ୍ରୀ ଏ. ସୁଭାଶିନୀ ।*

ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ପାଇଁ *କେ.ଏଲ୍. ଆରୋରା, ଆର୍.ଏସ୍. ସୋଢି ଏବଂ ଏଚ୍.ସି. ଗୁଲାଟି ।*

ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 3 ପାଇଁ *ଭି.ବି. ଗଣାତ୍ରା, ଆଇ.ଏନ୍. ଶ୍ରଫ୍ ଏବଂ ଏଚ୍.ଏସ୍. ପରିହାର ।*

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ସେନ୍ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହି ଅପିଲରେ, ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟରୁ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥାଏ ଯାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ । ପ୍ରଥମଟି ହେଉଛି, ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥର ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ଏକ କମ୍ପାନୀ, ଯାହା ଖାଦ୍ୟ ଅପମିଶ୍ରଣ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ, 1954ର ଧାରା 17 ର ଉପ-ଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ମନୋନୀତ କରିଛି, ଯଦି ଶାଖାରେ ବିକ୍ରି ହେଉଥିବା ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2 (ia) ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଅପମିଶ୍ରିତ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ, ତେବେ ଏହାର ଏକ ଶାଖାର ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକଙ୍କୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 (1) (a) ସହିତ ପଠିତ ଧାରା 7 (i) ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡନୀୟ ଅପରାଧ ପାଇଁ ମାମଲା ରୁଜୁ କରାଯାଇପାରିବ କି । ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଉଛି, 1976 ମସିହାର ଅଧିନିୟମ 34 ଦ୍ୱାରା ନୂତନ ଧାରା 17 ପ୍ରଚଳନ ପରେ, ଯେତେବେଳେ କୌଣସି କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧ କରାଯାଏ, ଯାହା ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଦାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରିଥାଏ, ଉପଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ ମନୋନୀତ ନ ହୋଇ କମ୍ପାନୀର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମାମଲା ରୁଜୁ କରିବା ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ନୁହେଁ, ଯଦି ଏପରି ଅଭିଯୋଗ ନ ଥାଏ ଯେ, ଅପରାଧଟି ଏପରି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମତି କିମ୍ବା ସହଯୋଗରେ କରାଯାଇଥିଲା କିମ୍ବା ଏପରି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କୌଣସି ଅବହେଳା ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥିଲା ।

ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସବୁଠାରୁ ଛୋଟ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ରହିଥାଏ । ଜୁନ୍ 23, 1977ରେ, ଦିଲ୍ଲୀ ପ୍ରଶାସନ ଧାରା 16 (1) (a) ଏବଂ ଧାରା 17 ସହିତ ପଠିତ ଧାରା 7 (1) ଅନୁଯାୟୀ (1) ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବ୍ରାଣ୍ଡ ପୋଷ୍ଟମ୍ୟାନ୍ ଚିନାବାଦାମ ତେଲର ବମ୍ବେ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ ଉମୋର ଭୋୟ ଅହମ୍ମଦ ମିଲ୍ସ (2) ସେମାନଙ୍କର ବିତରକ ମେସର୍ସ ଗୈଣ୍ଡା ମୁଲ୍ ହେମରାଜ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ, ଏକ ସହଭାଗୀତା ସଂସ୍ଥା, ଏବଂ ଏହାର ପରିଚାଳନା ଅଂଶୀଦାର ମେହେର ଚାନ୍ଦ ଜୈନ (3) ମେସର୍ସ ଅମର ପ୍ରୋଭିଜନ ଆଣ୍ଡ ଜେନେରାଲ ଷ୍ଟୋରସ୍, ନେତାଜୀନଗର ମାର୍କେଟ୍, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ ଏବଂ ଏହାର ମାଲିକ ଅମ୍ରିକ ଲାଲ, ଖୁଚୁରା ବିକ୍ରେତା (4) ଅଧିନିୟମର ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଦାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ୱାଇ.ଏ. ଖାନ, ପରିଚାଳକ, ଗୁଣବତ୍ତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଅହମ୍ମଦ ମିଲ୍ସ ଏବଂ (5) ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ ଉମୋର ଭୋୟଙ୍କ ଦିଲ୍ଲୀ ଶାଖା, ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ଦୁଇ ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକ, ଆଇ.କେ. ନାଙ୍ଗିଆ ଏବଂ ୱାଇ.ପି. ଭାସିନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ।

ଏହା ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିଲା ଯେ, ଅଗଷ୍ଟ 31, 1976 ରେ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ ପୌରପାଳିକା ସମିତିର ଖାଦ୍ୟ ନିରୀକ୍ଷକ ଏସ୍.ଡି. ଶର୍ମା ମେସର୍ସ ଅମର ପ୍ରୋଭିଜନ୍ ଆଣ୍ଡ ଜେନେରାଲ୍ ଷ୍ଟୋରରୁ 'ପୋଷ୍ଟ-ମ୍ୟାନ୍' ବ୍ରାଣ୍ଡ ପରିଶୋଧିତ ଚିନାବାଦାମ ତେଲର ଏକ ନମୁନା ଉଠାଇଥିଲେ, ଯାହା ଅଗଷ୍ଟ 20, 1976 ରେ ମେସର୍ସ ଗୈଣ୍ଡା ମୁଲ୍ ହେମ୍ ରାଜ୍ ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ରି/ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସରକାରୀ ବିଶ୍ଳେଷଣକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେପ୍ଟେମ୍ବର 9, 1976 ରେ ତାଙ୍କ ବିବୃତି ଦ୍ୱାରା ତାହାକୁ 'କାଷ୍ଟର୍ ତୈଳ (ଖାଇବା ତେଲ ନୁହେଁ)ର ଉପସ୍ଥିତି ହେତୁ ଅପମିଶ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ଜଣାପଡ଼ିଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଏହି ଅପମିଶ୍ରିତ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ମେସର୍ସ ଗୈଣ୍ଡା ମୁଲ୍ ହେମ୍ ରାଜଙ୍କୁ ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ ଉମର୍ ଭୋୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଗଷ୍ଟ 20, 1976 ରେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଏହାର ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକ, ଆଇ.କେ. ନାଙ୍ଗିଆ ଏବଂ ୱାଇ.ପି. ଭାସିନ୍ ଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଯୋଗାଇ/ବିକ୍ରି କରାଯାଇଥିଲା ।

ଦିଲ୍ଲୀର ମହାନଗର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏପ୍ରିଲ 1, 1978 ତାରିଖର ତାଙ୍କ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଜାଣିପାରିଲେ ଯେ, 'ପୋଷ୍ଟମ୍ୟାନ୍' ବ୍ରାଣ୍ଡ ପରିଶୋଧିତ ଚିନାବାଦାମ ତେଲର ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ କମର୍ ଭୋୟ, ଦିଲ୍ଲୀର ସେମାନଙ୍କର ବିତରକ ମେସର୍ସ ଗୈଣ୍ଡା ମୁଲ୍ ହେମ୍ ରାଜ୍ ଏବଂ ମେସର୍ସ ଅମର ପ୍ରୋଭିଜନ ଷ୍ଟୋର୍, ଖୁଚୁରା ବିକ୍ରୟକାରୀ ଏବଂ ଅହମ୍ମଦ ମିଲ୍ସର ଗୁଣବତ୍ତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପରିଚାଳକ ୱାଇ.ଏ. ଖାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ମାମଲା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଦିଲ୍ଲୀର ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ ଉମର ଭୋୟଙ୍କ ଦୁଇ ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକ ଉତ୍ତରଦାତା ଆଇ.କେ. ନାଙ୍ଗିଆ ଏବଂ ୱାଇ.ପି. ଭାସିନ୍ ଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଯଦିଓ ସେମାନେ ଅପମିଶ୍ରିତ ଖାଦ୍ୟର ବିକ୍ରୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବା ଜିନିଷର ଉତ୍ପାଦନ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନଥିଲେ ବରଂ କେବଳ ଏହାର ବିକ୍ରୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲେ । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ, ସେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗକୁ ଖାରଜ କରି କହିଥିଲେ ଯେ, ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ଭୁଲ ଧାରଣା ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଦିଲ୍ଲୀ ପ୍ରଶାସନ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଏହା ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ ।

ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ବିଜ୍ଞ ମହାନଗର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି କରିବାକୁ ମନା କରି ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଯୁକ୍ତିକର । ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ, ଏହି ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ କୌଣସି ଅପରାଧ କରି ନାହାଁନ୍ତି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ, ବିଜ୍ଞ ମହାନଗର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିପାରିବେ ନାହିଁ ଯେ, ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର କୌଣସି ଆଧାର ନାହିଁ । *ବିହାର ରାଜ୍ୟ ବନାମ ରମେଶ ସିଂହ* [1] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରୀକ୍ଷଣ ହେଉଛି ଯେ, ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯଦି କୌଣସି ଦୃଢ଼ ସନ୍ଦେହ ଥାଏ ଯାହା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଭାବିବାକୁ ବାଧ କରେ ଯେ, ଅଭିଯୁକ୍ତ ଏକ ଅପରାଧ କରିଛି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଧାର ଅଛି, ତେବେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ କୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଧାର ନାହିଁ ବୋଲି କହିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନାହିଁ ।

ଏହି ମାମଲାରେ, ଅଭିଯୋଗରେ ଥିବା ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 16 (1) (a) ସହିତ ପଠିତ ଧାରା 7 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ କରିଥିବା ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ମାମଲା ଗଠନ କରେ । ଅଭିଯୋଗରେ, ବସ୍ତୁଗତ ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

[1] [1978] 1 S.C.R. 257.

"6. ଯେ ଅପମିଶ୍ରିତ ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀଟି ଦିଲ୍ଲୀର ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକ ଆଇ.କେ. ନାଙ୍ଗିଆ ଏବଂ ୱାଇ.ପି. ଭାସିନ୍ ଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ ଉମର ଭୋୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 20-8-76 ତାରିଖରେ ମେସର୍ସ ଗୈଣ୍ଡା ମୁଲ୍ ହେମ୍ ରାଜଙ୍କୁ ଯୋଗାଣ/ବିକ୍ରୟ କରାଯାଇଥିଲା ।

7. ଯେ, ଅଭିଯୁକ୍ତ ୱାଇ.ଏ. ଖାନ ଅଭିଯୁକ୍ତ ସଂଖ୍ୟା 5 ର ଗୁଣବତ୍ତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପରିଚାଳକ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଆଇ.କେ. ନାଙ୍ଗିଆ ଏବଂ ୱାଇ.ପି. ଭାସିନ୍ ଅଭିଯୁକ୍ତ ସଂଖ୍ୟା 5 ର ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକ (ସ୍ଥାନୀୟ ଶାଖା) ଅଟନ୍ତି ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତ ସଂଖ୍ୟା 5 ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧ ହେବା ସମୟରେ ଏହାର ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଏବଂ ଦାୟୀ ଥିଲେ ।

"ଏହାର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିଲେ " ଏବଂ " ଏହାର ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଦାୟୀ ଥିଲେ" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଦିଲ୍ଲୀରେ ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ ଉମର ଭୋୟଙ୍କ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ବ୍ୟାପକ । ଏହା ଏକ ସାଧାରଣ ଆଧାର ଯେ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀର ଆସଫ ଅଲ୍ଲୀ ରୋଡ଼ରେ 2- A/ 3ରେ ସେମାନଙ୍କର ଏକ ଦିଲ୍ଲୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଅଛି ଏବଂ ଦୁଇ ଉତ୍ତରଦାତା ଆଇ.କେ. ନାଙ୍ଗିଆ ଏବଂ ୱାଇ.ପି. ଭାସିନ୍ ହେଉଛନ୍ତି ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକ ।

ଅଭିଯୋଗ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆପତ୍ତି କରେ ଯେ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିଲେ ଏବଂ ଦିଲ୍ଲୀରେ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିଦାତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ଥିଲେ । ଏସ୍.ଡି. ଶର୍ମା, ଖାଦ୍ୟ ନିରୀକ୍ଷକ, ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 1 ତଦନ୍ତ ସମୟରେ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 202 ଅନୁଯାୟୀ, କହିଥିଲେ ଯେ, ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବା ଖାଦ୍ୟର ଅପମିଶ୍ରିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିତରକ ମେସର୍ସ ଗୈଣ୍ଡା ମୁଲ୍ ହେମ୍ ରାଜଙ୍କୁ 1976 ଅଗଷ୍ଟ 20 ତାରିଖର ବିଲ୍ ସଂଖ୍ୟା 62 ମାଧ୍ୟମରେ ବିକ୍ରି କରାଯାଇଥିଲା । ଆହୁରି, ସେ ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ ସେହି ସମୟରେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ ଉମର୍ ଭୋୟଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାୟୀ ଥିଲେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ, ପ୍ରକୃତରେ ଖାଦ୍ୟର ଏକ ଅପମିଶ୍ରିତ ସାମଗ୍ରୀ ବିକ୍ରୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧିନିୟମ 7 (i) ଅନୁଯାୟୀ ସିଧାସଳଖ ଉତ୍ତରଦାୟୀ, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଛି:

"7.କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜେ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଉତ୍ପାଦନ, କିମ୍ବା ସଂରକ୍ଷଣ, ବିକ୍ରୟ କିମ୍ବା ବଣ୍ଟନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

(i) କୌଣସି ଅପମିଶ୍ରିତ ଖାଦ୍ୟ;

ଉତ୍ପାଦନକାରୀ, ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ ଉମର୍ ଭୋୟ, ବମ୍ବେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ହୋଇଥିଲେ କାରଣ ସେମାନେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଥିବା ସେମାନଙ୍କ ଶାଖା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମାଧ୍ୟମରେ ସିଧାସଳଖ ଅପମିଶ୍ରିତ ସାମଗ୍ରୀ ବିକ୍ରି କରୁଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତା ଆଇ.କେ. ନାଙ୍ଗିଆ ଏବଂ ୱାଇ.ପି. ଭାସିନ୍ ମଧ୍ୟ "ତାଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା" ଶବ୍ଦ ହେତୁ ଦାୟୀ ହୋଇଥିଲେ ଯାହା ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ଏବଂ ସେବକଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ । ତାହା ହିଁ ଏହି ଧାରାର ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ । ଏହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ବିଜ୍ଞ ମହାନଗର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗକୁ ଖାରଜ କରିପାରିନଥିଲେ ।

ଏହା ଜଣାପଡୁଛି ଯେ, ବମ୍ବେର ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ ଉମର ଭୋୟ, ଜୁଲାଇ 31, 1976 ରେ ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୁକ୍ତ ୱାଇ.ଏ. ଖାନ, ପରିଚାଳକ ଗୁଣବତ୍ତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଅହମ୍ମଦ ମିଲ୍ସଙ୍କୁ କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଦାୟୀ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ ।

ଧାରା 17 (1) (a) (i) ବଳରେ ଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଛି ଯେ, ତେଣୁ, ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ ଉମର୍ ଭୋୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅପରାଧ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆମ ମତରେ, ଏହି ବିବାଦକୁ କେବଳ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା କେବଳ ଆଇନ ପ୍ରାଣୟନକାରୀ ପରିଷଦକୁ ଏପରି କିଛି ଆରୋପ କରିବା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ ଯାହା କେବେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନଥିଲା, ବରଂ ଏହା ବ୍ୟାଖ୍ୟାର ସାଧାରଣ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସହିତ ବିବାଦ କରେ ।

ପ୍ରଶ୍ନଟି 1976 ମସିହାର ଅଧିନିୟମ 34 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ନୂତନ ଧାରା 17ର ସଠିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଉପରେ ଆସେ, ଯାହାର ତଥ୍ୟ ଅନୁସାରେ ପଠିତ:

"17. (i) ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅପରାଧ କୌଣସି କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ସଂଘଟିତ ହୋଇଛି -

(a) (i) ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, ଉପ-ଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ କମ୍ପାନୀର ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଏବଂ ଦାୟୀ ହେବା ପାଇଁ ମନୋନୀତ ହୋଇଛନ୍ତି (ଏଠାରେ ଏହି ଧାରା ଦ୍ୱାରା ଦାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି), କିମ୍ବା

(ii) ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏପରି ଭାବରେ ମନୋନୀତ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ସେହି ସମୟରେ ଅପରାଧ ଘଟିବା ସମୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ କମ୍ପାନୀର ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିଲେ ଏବଂ କମ୍ପାନୀ ପ୍ରତି ଦାୟୀ ଥିଲେ; ଏବଂ

(b) କମ୍ପାନୀକୁ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ଏବଂ ତଦନୁସାରେ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯିବ:

କିନ୍ତୁ ଏହି ଉପ-ଧାରାରେ ଥିବା କୌଣସି ବିଷୟ ଏପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିତ ଯେକୌଣସି ଦଣ୍ଡ ପାଇଁ ଦାୟୀ କରିବ ନାହିଁ, ଯଦି ସେ ପ୍ରମାଣ କରନ୍ତି ଯେ, ଅପରାଧ ତାଙ୍କ ଅଜାଣତରେ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ଏପରି ଅପରାଧକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ସମ୍ୟକ ତତ୍ପରତା କରିଥିଲେ ।

(2) ଯେକୌଣସି କମ୍ପାନୀ, ଲିଖିତ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା, ଏହାର ଯେକୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କିମ୍ବା ପରିଚାଳକଙ୍କୁ (ଯେପରିକି ପରିଚାଳକ ମୁଖ୍ୟତଃ ପରିଚାଳନାଗତ କିମ୍ବା ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କ୍ଷମତାରେ ନିଯୁକ୍ତ) ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅପରାଧକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କିମ୍ବା ସମୀଚିତ ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଏବଂ ସମସ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବେ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ (ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ) କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଏପରି ଫର୍ମରେ ଏବଂ ଏପରି ପଦ୍ଧତିରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦେଇପାରିବେ, ଯେପରି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇପାରେ ଯେ, ଏହା ଏପରି ମନୋନୀତ ହେବା ପାଇଁ ଏପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କିମ୍ବା ପରିଚାଳକଙ୍କ ଲିଖିତ ସମ୍ମତି ସହିତ ଏପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କିମ୍ବା ପରିଚାଳକଙ୍କୁ ଦାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ମନୋନୀତ କରିଛନ୍ତି ।

ବ୍ୟାଖ୍ୟା - କୌଣସି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖାରେ କୌଣସି କମ୍ପାନୀର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖା କିମ୍ବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଏକକ ଥିଲେ, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖା କିମ୍ବା ଏକକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ଉପଧାରା ଅଧୀନରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ମନୋନୀତ ହୋଇପାରିବେ ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ଶାଖା କିମ୍ବା ଏକକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ଶାଖା କିମ୍ବା ଏକକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେବେ ।

(3) x x x x x

(4) ପୂର୍ବ ଉପ-ଧାରାରେ ଥିବା ଯେକୌଣସି ବିଷୟ ସତ୍ତ୍ୱେ, ଯେଉଁଠାରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅପରାଧ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ଯେ, ଅପରାଧଟି କମ୍ପାନୀର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ପରିଚାଳକ, ସଚିବ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମତି କିମ୍ବା ସହଯୋଗରେ କରାଯାଇଛି କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କୌଣସି ଅବହେଳା ପାଇଁ ଆରୋପଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା, [ଉପ-ଧାର (2) ଅନୁଯାୟୀ ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହଁନ୍ତି], ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ପରିଚାଳକ, ସଚିବ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଅଧିକାରୀ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ତଦନୁସାରେ ଦଣ୍ଡିତ ହେବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ ।"

ଏହି ଧାରାର ସରଳ ଅର୍ଥରେ, ଯେତେବେଳେ କୌଣସି କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଠାରେ ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ନାମାଙ୍କନ ନାହିଁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଅପରାଧ ଘଟିବା ସମୟରେ କମ୍ପାନୀର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିଲେ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଦାୟୀ ଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯିବାକୁ ଦାୟୀ କରାଯାଏ । ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମାଙ୍କନ ସତ୍ତ୍ୱେ, କମ୍ପାନୀର ଯେକୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ପରିଚାଳକ, ସଚିବ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଅଧିକାରୀ [ଉପ-ଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହଁନ୍ତି] ମଧ୍ୟ ଦାୟୀ ହୋଇପାରିବେ ଯଦି ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ଯେ, ଅପରାଧଟି "ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ମତି କିମ୍ବା ସହଯୋଗରେ କରାଯାଇଛି, କିମ୍ବା ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କୌଣସି ଅବହେଳା ପାଇଁ ଆରୋପଯୋଗ୍ୟ" ।

ତଥାପି, ଏହା ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଉଛି ଯେ, କମ୍ପାନୀ ଅଭିଯୁକ୍ତ ୱାଇ.ଏ. ଖାନ, ଗୁଣବତ୍ତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପରିଚାଳକ, ଅହମ୍ମଦ ମିଲ୍ସଙ୍କୁ ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଦାୟୀ କରିବା ପାଇଁ ମନୋନୀତ/ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିବାରୁ, ସେ ହେଉଛନ୍ତି ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଏକମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଅନୁଶୀଳନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲ ଧାରଣା ଅଟେ । ନାମାଙ୍କନ ଫର୍ମ ପ୍ରତି ଆମର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରାଯାଇଛି, ଏବଂ ଏଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ସେ କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ । ଆମେ ଭୟ କରୁଛୁ, ଏହି ଯୁକ୍ତିରେ କୌଣସି ସାର ନାହିଁ । ଦସ୍ତାବିଜରେ ଏପରି କିଛି ନାହିଁ ଯାହା ଦର୍ଶାଏ ଯେ, ନାମାଙ୍କନ କେବଳ ବମ୍ବେରେ କମ୍ପାନୀର ପଞ୍ଜୀକୃତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ନୁହେଁ ବରଂ ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟରେ ଏହାର ସମସ୍ତ ଶାଖା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଅଟେ । ଆମ ମତରେ, ଏପରି ଏକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଧାରା 17 (2)ର ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭ୍ରମାତ୍ମକ କରିଦେବ ।

ଯେଉଁଠାରେ ସାରା ଦେଶରେ ବିକ୍ରୟ ସଂଗଠନର ଏକ ବ୍ୟାପକ ସଂସ୍ଥା ସହିତ ଏକ ବୃହତ ବ୍ୟବସାୟ ସଂଗଠନ ଅଛି, ଏହା ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରିବା କିମ୍ବା ଧାରା 17 (1) (a) (ii) ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପରିଣାମର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ଉଚିତ । ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ, ଧାରା 17 (2) ରେ ସଂଲଗ୍ନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା, ବିଚାର କରେ ଯେ, ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି କମ୍ପାନୀର କୌଣସି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖା କିମ୍ବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଏକକ ଅଛି, ଏହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖା କିମ୍ବା ଏକକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରିପାରିବ ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖା କିମ୍ବା ଏକକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହିପରି ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖା କିମ୍ବା ଏକକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ । ବ୍ୟାଖ୍ୟାର ଭାଷା ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦର୍ଶାଏ ଏବଂ ତେଣୁ, ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ସୁସଂଗତ ଏକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଏହା ଉପରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆମେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ଅନୁମତିମୂଳକ ଭାବରେ ଧାରା 17 (2) ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଏପରି ଏକ କମ୍ପାନୀ ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଶାଖା କିମ୍ବା ଏକକ ସମ୍ପର୍କରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଲାଗୁ କରେ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ

ନାହିଁ ଯେ, ଏହା ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ସୂଚିତ କରେ, ଅନ୍ୟଥା, ଏହି ଧାରାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହେବ ନାହିଁ । ଆମ ମତରେ, ଏହି ମାମଲାଟି *ଜୁଲିୟସ୍ ବନାମ ଅକ୍ସଫୋର୍ଡର ଲର୍ଡ ବିଶପ୍*[1] ରେ ଲର୍ଡ କେର୍ନ୍ସଙ୍କ ଉକ୍ତି ସହିତ ଆସେ:

"କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଜିନିଷର ପ୍ରକୃତିରେ କିଛି ଥାଇପାରେ, ଯେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଏହା କରାଯିବାକୁ ଅଛି, ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହା କରାଯିବାକୁ ଅଛି, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମରେ କିଛି ଥାଇପାରେ ଯାହାଙ୍କ ଲାଭ ପାଇଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଉଚିତ, ଯାହା କ୍ଷମତାକୁ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସହିତ ଯୋଡ଼ିପାରେ, ଏବଂ ଯାହାକୁ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇଛି ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇପାରେ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଏହା କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଏ ସେତେବେଳେ ସେହି କ୍ଷମତା ବ୍ୟବହାର କରିବେ ।"

ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟି ଧାରା 17 (2)ର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ କେଉଁ ପଦ୍ଧତିରେ ପାଳନ କରାଯିବା ଉଚିତ ତାହା ସ୍ଥିର କରେ । ସାଧାରଣତଃ, 'ହୁଏତ' ଶବ୍ଦଟି ଇଚ୍ଛାଧୀନ କଥାକୁ ବୁଝାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଉଲ୍ଲେଖିତ କାରଣ ପାଇଁ, ଏହା ଯେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଦେଖାଯାଏ, ତାହାର ଅର୍ଥ 'ନିହାତି' ହେବା ଉଚିତ । ସେଠାରେ ବାଧ୍ୟତାର ଏକ ଉପାଦାନ ରହିଛି । ଏହା ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସହିତ ଜଡ଼ିତ କ୍ଷମତା ଅଟେ । ବିଧାନଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଉପରେ ମାକ୍ସୱେଲରେ, 11ତମ ସଂସ୍କରଣ ପୃଷ୍ଠା 231 ରେ, ନୀତିଟି ଏହିପରି କୁହାଯାଇଛି:

"ବିଧାନ ଯାହା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ *ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅଧିକୃତ କରେ, କିମ୍ବା ଯେପରି ବେଳେବେଳେ କୁହାଯାଏ, ଜନହିତ ପାଇଁ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟର ଅଗ୍ରଗତି ପାଇଁ,* କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ କେବଳ ସକ୍ଷମ କରିବା ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହେଁ ବୋଲି କହିବାବେଳେ ବାଦବିବାଦ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଯଦି ସେମାନେ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେ କରନ୍ତି, କିମ୍ବା "କ୍ଷମତା ରଖିବେ", କିମ୍ବା "କ୍ଷମତା ରଖିବେ", କିମ୍ବା ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ "ବିଧି ସମ୍ମତ ହେବ" ବୋଲି ବିଧାନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାରେ, ଏକ ବିଧାନ କେବଳ ଅନୁମତିର ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ପରି ମନେ ହୁଏ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଏତେ ଥର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଛି ଯେ, ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହିପରି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଅତି କମରେ କହିଲେ ଏକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶକ୍ତି ହୋଇପାରେ - ସର୍ବନିମ୍ନ କହିବାକୁ - ଏବଂ ତେଣୁ ନ୍ୟାୟିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଥିବା ପରି ମନେହୁଏ । "(ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରାଗଲା) ।

ଯଦିଓ କମ୍ପାନୀ ଏକ ସଂସ୍ଥା କିମ୍ବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନୁହେଁ, ତଥାପି ସେହି ସମାନ ନୀତି କାହିଁକି ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ ତାହାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହା ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବା ଭୁଲ ଯେ, ବ୍ୟାଖ୍ୟା କେବଳ ଏକ ସକ୍ଷମ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଯେତେବେଳେ ଏହାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଉପରେ ସୂଚିତ ପରିଣାମରେ ସାମିଲ ହୁଏ । ଏହାକୁ ଜଣଙ୍କ ପସନ୍ଦ ଉପରେ ଛାଡି ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଆଇନ ଏହାକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରିଥାଏ । ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ଯେ, ମେସର୍ସ ଅହମ୍ମଦ ଉମର୍ ଭୋୟ ସେହି ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଦିଲ୍ଲୀ ଶାଖା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରିନଥିଲେ । ତେଣୁ, ଏହି ବିଷୟକୁ ଧାରା 17 (1) (a) (ii) ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସ୍ୱତଃସିଦ୍ଧ । ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ମାତାଙ୍କ ମିଳିତ ଦାୟିତ୍ୱଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ପୃଥକ ଅଟେ । ଏକ 'କମ୍ପାନୀ ଅଭିଯୋଜନ' କ୍ଷେତ୍ରରେ, କମ୍ପାନୀ ସହିତ ଏହାର ପ୍ରତିନିଧି, ଅର୍ଥାତ୍ ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ ମନୋନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ବିକ୍ରୟ ପରିଚାଳକ ଉଭୟଙ୍କୁ ଧାରା 16 (1) (a) ସହିତ ପଠିତ 7 (i) ଧାରା

(1) [1875-85] A.C. 214

ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁଶୀଳନ କରାଯାଇପାରିବ । ଧାରା 17 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଦାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମାଙ୍କନ ସତ୍ତ୍ୱେ, ଧାରା 17 (4) ଅନୁଯାୟୀ କମ୍ପାନୀର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ପରିଚାଳକ, ସଚିବ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁଶୀଳନ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁଶୀଳନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ପ୍ରମାଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ, ଅପରାଧଟି 'ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ମତି କିମ୍ବା ସହଯୋଗରେ କରାଯାଇଛି, କିମ୍ବା ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ଅବହେଳା ପାଇଁ ଆରୋପଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ ।'

ତେଣୁ, ଫଳାଫଳ ହେଉଛି ଯେ, ମହାନଗର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ଡାକରା ଜାରି ଆଦେଶ ଏବଂ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବିଚାର ଜାରି ଆଦେଶ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଭି.ଡି.କେ. ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ। "

ଅନୁବାଦକ

ସତ୍ୟରଞ୍ଜନ ସାମଲ

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ